

Medlemsbrev, julen 2024

Kära medlem i Svenska Fornminnesföreningen!

Vi har haft ett långt och givande år med bl.a. föredrag från forntid till medeltid, exkursioner och prisutdelningar, inklusive en Monteliusmedalj. Nu senast **Julmötet**, som hölls på Historiska museet och innehöll utdelning av Hildebrandspriset till Ola W. Jensen och dessutom föredrag, julmiddag och sång. Allt intressant, trevligt och roligt, som det ska vara. **Tack till alla** som bidragit till årets föreningsliv med råd, dåd, kunskaper och gott sällskap!

Är vi då utfestade nu? Självklart inte: med detta brev följer vårens program, som blir varierat både till innehåll och form. Intressanta föredrag från stenålder till medeltida häxor, men även Gotlandsexkursion och visningar. **Allra först (25/1)** ett efterlängtat konstvetenskapligt symposium i Linköping till minne av professor Jan Svanberg, medeltidsexpert och mångårig ordförande för SFF. Talarna hör alla till de främsta experter på medeltidskonst som landet erbjuder och ni känner flera av dem väl från tidigare. Missa inte! Anmälan senast 15 januari, se detaljer i programmet.

Väl mötta i vår – men först önskar vi er en riktigt God Jul och ett Gott Nytt År!

Styrelsen

Nanouschka Myrberg Burström (ordförande), Mikael Jakobsson (vice ordförande), Bo Franzén (skattmästare), Linda Qviström (klubbmästare), Magnus Odebäck Ljunge (stipendiesekreterare), Caroline Strandberg (förste sekreterare), Elisabet Ryd (hemsida och kommunikation), Wilhelm Ljungar (program och resor, bitr. skattmästare), Thomas Eriksson (program och resor), Carina Jacobsson (program och resor, stipendiekommitté), Cecilia Karlsson (program och resor, formgivning), Per-Eric Lindgren (program och resor, stipendiekommitté).

Medlemsavgiften för 2025 är 200 kr, 175 för studerande. – Tycker du att det är besvärligt att hålla på och betala årsavgifter? Varför då inte bli livsvarig **Ständig Medlem** mot en engångssumma – se vidare på hemsidan! I årsavgiften ingår för alla bl.a. föredragsserien som vi håller tillsammans med Historiska museet, subventioner av olika aktiviteter, erbjudanden, utskick, rösträtt och förslagsrätt till vår förening, mm.

Anmäl dig till aktiviteter via info@fornminnesforeningen.com (om inte annat anges i programmet), dit kan du även skicka övriga frågor och förslag till oss. Vi svarar så fort vi kan!

Har du flyttat eller bytt e-postadress under året? Glöm inte att meddela oss så att du fortsatt får information och program.

.....

Svenska Fornminnesföreningen
c/o Historiska institutionen
Stockholms universitet
106 91 Stockholm
e-post: info@fornminnesforeningen.com
hemsida: fornminnesforeningen.com
Plusgirokonto: 53 921 - 3
Swishnummer: 123 600 96 17

VÅRPROGRAM 2025

Anmäl dig till programpunkterna till info@fornminnesforeningen.com. Till det seminarium som anordnas till minne av Jan Svanberg sker istället anmälan via särskild länk (se nedan). Ibland är det begränsat antal deltagare, så meddela alltid att du vill delta om du vill vara säker på att få plats. Arrangemangen är för alla våra medlemmar. Vi prickar av dig innan det börjar. Har du inte någon e-postadress? Anmäl dig via telefon till klubbmästare Linda Qviström tel. 072-72 98 200 alt. ordförande Nanouschka Myrberg Burström, tel. 070-49 41 44 (detta gäller inte Jan Svanberg-seminariet, som enbart går att anmäla sig till via angiven länk).

Se hemsidan <https://fornminnesforeningen.com/> för aktuellt program, ev. ändringar mm.

Lördag 25 januari, kl 13-16, följt av mingel

Seminarium för att hedra professor Jan Svanberg

Plats: Wallenbergsalen, Östergötlands museum,
Linköping

Begränsat antal platser. Anmälan krävs och sker via länken nedan.

Avgift och anmälan: Deltagande i seminariet inkl. eftermiddagskaffe 100 kr för medlemmar i någon av de tre arrangerande föreningarna och 200 kr för övriga. Minglet efter seminariet, på Restaurant Charles Emils på Östergötlands museum, kostar 140 kr extra. Anmälan och betalning görs senast den 15 januari 2025.

Anmälan sker via länken nedan, där också uppgift om betalning finns:

<https://forms.office.com/e/uwRvLuqn46>

Professor Jan Svanberg, en för många välkänd konstvetare som fokuserat sin forskning på medeltida skulptur och måleri, gick bort våren 2024. Jan Svanberg var också under många år ordförande i Svenska fornminnesföreningen och ledde ett flertal resor och medverkade som föreläsare i olika arrangemang inte bara i Stockholm och för Svenska fornminnesf-

Jan Svanberg. Foto Mia Åkestam

öreningen utan också i Linköping. För att hedra hans minne och uppmärksamma hans gärning vill vi bjuda in till ett seminarium, arrangerat gemensamt av Svenska fornminnesföreningen, Linköpings domkyrkas vänner och Östergötlands fornminnes- och museiförening.

Program:

Docent Inga Lena Ångström-Grandien.
Jan Svanberg - *En personligt färgad levnadsteckning*

FD Pia Bengtsson Melin, Statens historiska museum, Stockholm. *Birgitta rediviva: helgon, anmoder och historisk kvinna*

Kaffe/thé paus

Docent Ann Catherine Bonnier, Stockholms universitet. *Risinge Mariakyrka och mysteriet med de tre medeltida dörrarna*

Docent Mia Åkestam, Stockholms universitet. *Heliga Birgittas vision av Jesu födelse och Målaren Niccolò di Tommaso*

Efterföljande samvaro i restaurang Charles Emils på Östergötlands museum.

Onsdag 19 februari, kl 18

Stenålder i mossens djup. Om unikt välbevarade lämningar från äldre stenålder i Dagsmosse, Östergötland

Fredrik Hallgren, Stiftelsen Kulturmiljövård

Digitalt föredrag.

Information om anmälan meddelas senare.

Föredraget görs i samverkan med Historiska.

I föredraget presenteras resultaten av det senaste decenniets arkeologiska undersökningar i Dagsmosse i Östergötland, där ett unikt organiskt fyndmaterial från äldre stenålder påträffats.

Dagsmosse är ett våtmarksområde beläget öster om Omberg och söder om sjön Tåkern. Mossen var under stenåldern en sjö,

som gradvis växte igen. Idag bedrivs industriell torvtäkt på platsen.

Under det senaste decenniet har mindre, arkeologiska fältarbeten påvisat en serie av fornlämningar, som dateras till perioden ca 10 000 - 7000 år före nutid. Fyndmaterialet är enastående väl bevarat tack vare att det legat skyddat av tjocka lager gyttja och torv, och hyser därför ett mycket stort vetenskapligt värde.

Undersökningarna vid Dagsmosse i Östergötland och ett urval av fynden härifrån. Bild Fredrik Hallgren.

Emellertid förstörs fornlämningarna kontinuerligt genom den fortsatta torvbrytningen.

Fynden omfattar redskap av ben, horn och sten, snidade nätflöten av trä, flätade korgar och ett rikt material av djurben, fiskfjäll och hasselnötskal. På en av öarna i den forna sjön har en 9000 år gammal hus-konstruktion undersökts. På den tidigare sjöbotten intill ön har välbevarade träkonstruktioner i form av fiskfällor och spänger/plattformar påträffats.

Onsdag 19 mars, kl 18

Trolldom före häxprocessernas tid: Magi i text och ting från vikingatid till reformation

Gwendolyne Knight, Stockholms universitet

Plats: Historiska museet

Föranmälan krävs. Begränsat antal platser.

Föredraget görs i samverkan med Historiska

Trolldomsprocesser, eller häxprocesser, brukar vi i Sverige främst förknippa med 1600-talet. Häxprocesser på den europeiska kontinenten känner vi till från slutet av 1400-talet. Dock fanns det föreställningar kring olika sorters trolldom och trolldomsutövare långt innan dess, i Norden såväl som på kontinenten.

Men hur såg dessa egentligen ut under vikingatiden eller medeltiden? Hur kan vi se dem? Vad ändrades med kristendomen? Och hur på-verkar våra uppfattningar om magi och trolldom idag våra tolkningar av häxor och trolldom i det förflutna?

Muralmålning, Västra Vemmenböje, Skåne. Smörkärnande kvinnor. Lilla Harrie-mästaren, omkring 1500. Foto Lennart Karlsson/Historiska museet.

Onsdag 9 april, kl 17

Årsmöte med utdelning av Mandelgrenspriset och föredrag av pristagaren

Plats: Historiska museet, Barocksalen

Efter föreningens årsmöte håller årets Mandelgrenspristagare föredrag. Vi avslutar med mingel.

Mandelgrenspristagaren annonseras i februari.

22-24 maj

Gotlandsexkursion

Fornminnesföreningen planerar en 3-dagars resa till Gotland i vår. Den är tänkt att äga rum 22, 23 och 24 maj och programmet innehåller en rad intressanta arkeologiska och konsthistoriska besöksmål.

Observera att programmet inte är spikat utan det kommer att fastställas under våren. Vilka kyrkor som vi ska se beror delvis på vilka arkeologiska besöksmål som väljs. Vidare kan vissa kyrkor ha renovering på gång vilket omöjliggör besök.

Resan utgår från Visby. Det innebär att var och en reser till Gotland på egen hand och ordnar sitt boende där. Mer information om detta kommer senare.

I korthet ser programmet för Gotlandsresan ut så här:

22 maj: tur till norra Gotland med start kl 9 och hemkomst senast kl 18. Vi planerar att besöka Stenkyrka, Bungemuseet, fornborgen vid Elinghem och några medeltidskyrkor.

23 maj: tur till södra Gotland med start kl 9 och hemkomst senast kl 18. Vi planerar att besöka Vallhagar (ca 3 km promenad) och några medeltida kyrkor.

24 maj: Stadsvandring i Visby med start kl 9.30 Lunch på Gotlands Fornsal och museibesök på eftermiddagen ingår. Avslutas senast kl 15.

Avgift: 3000 kr (2000 kr för studenter). Lunch ingår, däremot inte boende och resa till och från Visby.

Anmäl intresse till info@fornminnesforeningen.com

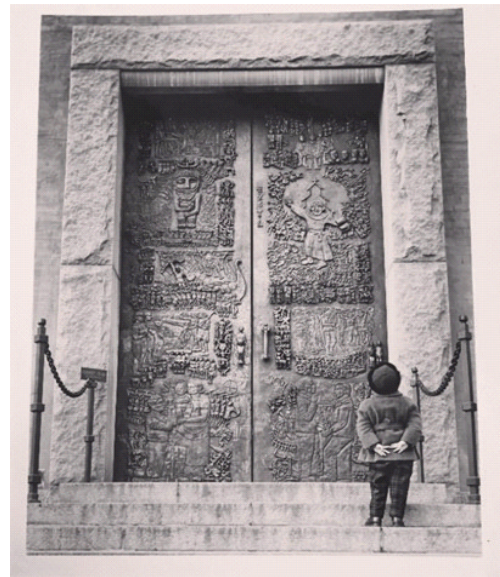

Bild: RAÄ/ATA

Juni 2025

Visning: En funkisborg på Narvavägen

Plats: Historiska museet

Datum meddelas under vårterminen.

Historiska museet innehåller inte bara en massa fantastiska föremål utan är också en riktigt spännande byggnad, full av historiska referenser och detaljer. Var hittades inspirationen till tornvalvet och varför gjorde man en liten modell av en landskyrka mitt i museet? Följ med 1:e antikvarie Pia Bengtsson Melin på en visning av museets arkitektur och den konst som finns där. Visningen avslutas med bubbel under robinian på Rosengården.

Bungemuseet. Bildsten från Stora Hammars, Lärbro.
Foto: Berig, CC BY-SA 3.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=4306915>